

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2016/2084 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Ιουνίου 2016

σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.38132 (2015/C) (πρώην 2014/NN) — πρόσθετη αντιστάθμιση για υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας υπέρ της Arfea

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2016) 3472]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα ανωτέρω άρθρα ⁽¹⁾, και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με ηλεκτρονική κοινοποίηση της 9ης Ιανουαρίου 2014 οι ιταλικές αρχές κοινοποίησαν, σύμφωνα με το άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης, την πρόσθετη αντιστάθμιση που χορηγήθηκε υπέρ της Arfea – Aziende Riunite Filovie ed Autolinee («Arfea») για την παροχή υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών με λεωφορεία βάσει παραχωρήσεων από την περιφέρεια του Πεδεμοντίου («περιφέρεια») την περίοδο 1997-1998 («υπό εξέταση περίοδος») κατ' εφαρμογή απόφασης του Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο του Πεδεμοντίου – «TAR Piemonte»).
- (2) Η κοινοποίηση καταχωρίστηκε με τον αριθμό υπόθεσης SA.38132. Κατόπιν αιτήματος για παροχή πληροφοριών που απεστάλη από την Επιτροπή στις 7 Φεβρουαρίου 2014, προκειμένου να διευκρινιστεί εάν η πρόσθετη αντιστάθμιση είχε καταβληθεί, η περιφέρεια επιβεβαίωσε στις 11 Μαρτίου 2014 ότι είχε καταβάλει την πρόσθετη αντιστάθμιση υπέρ της Arfea στις 7 Φεβρουαρίου 2014, δηλαδή αφού η ιταλική κυβέρνηση είχε κοινοποιήσει το μέτρο στην Επιτροπή. Ως εκ τούτου, το μέτρο αντιμετωπίζεται ως μη κοινοποιηθέν.
- (3) Οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν συμπληρωματικές πληροφορίες στις 7 Απριλίου 2014 και στις 21 Μαΐου 2014 και εκ νέου στις 20 Αυγούστου 2014, κατόπιν αιτήματος παροχής πληροφοριών που απέστειλε η Επιτροπή στις 24 Ιουλίου 2014.
- (4) Με επιστολή της 23ης Φεβρουαρίου 2015, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλία σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Συνθήκη») κατά του μέτρου ενίσχυσης. Οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας με επιστολή της 16ης Απριλίου 2015.
- (5) Στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η οποία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽²⁾, η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το μέτρο.
- (6) Το μόνο ενδιαφερόμενο μέρος που υπέβαλε παρατηρήσεις ως απάντηση στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ήταν η Arfea, η δικαιούχος εταιρεία του μέτρου. Οι παρατηρήσεις ελήφθησαν στις 30 Ιουλίου 2015 και στις 18 Αυγούστου 2015 διαβιβάστηκαν στην Ιταλία, στην οποία δόθηκε η δυνατότητα να διατυπώσει τις απόψεις της. Τα σχόλια της Ιταλίας εστάλησαν με επιστολή της 24ης Σεπτεμβρίου 2015.

⁽¹⁾ ΕΕ C 219 της 3.7.2015, σ. 12.⁽²⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

2. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

2.1. Η εταιρεία και οι παρεχόμενες υπηρεσίες

- (7) Η Arfea είναι ιδιωτική εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες δημόσιων τοπικών μεταφορών βάσει παραχωρήσεων, καθώς επίσης και ιδιωτικών εμπορικών μεταφορών. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, σε όλη την υπό εξέταση περίοδο (1997 και 1998) η Arfea ανέλαβε την εκμετάλλευση δικτύου λεωφορειακών γραμμών, ως παραχωρησιούχος στις επαρχίες της Alessandria και του Asti («επαρχίες»). Η εταιρεία παρείχε επίσης και άλλες ιδιωτικές υπηρεσίες, όπως τουριστικές υπηρεσίες και μίσθωση λεωφορείων.
- (8) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις ιταλικές αρχές, για την ανωτέρω υπηρεσία κατά την περίοδο 1997-1998 η περιφέρεια έχει καταβάλει ήδη στην Arfea δημόσιες επιδοτήσεις σύμφωνα με την απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου (D.G.R.) της 16ης Φεβρουαρίου 1984 αριθ. 658-2041 («απόφαση του 1984») με την οποία τίθεται σε εφαρμογή ο νόμος αριθ. 151/1981⁽³⁾ και ο περιφερειακός νόμος αριθ. 16/1982⁽⁴⁾. Οι εν λόγω νόμοι όριζαν τους κανόνες σχετικά με τη χορήγηση δημοσίων επιδοτήσεων για την κάλυψη επενδυτικών δαπανών και λειτουργικών ελλειμμάτων οντοτήτων ή επιχειρήσεων που παρέχουν υπηρεσίες μεταφοράς επιβατών. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16/82, τέτοιες υπηρεσίες είναι εκείνες «που προορίζονται κατά κανόνα για τη μαζική μεταφορά επιβατών και αγαθών που παρέχονται συνεχώς ή κατά περιόδους με προκαθορισμένα τιμολόγια, ωράρια, συχνότητα και διαδρομές και προς όλο το κοινό». Το 1997 η Arfea ζήτησε και έλαβε από την περιφέρεια περαιτέρω δημόσιες επιδοτήσεις κατά την έννοια του άρθρου 12 του νόμου αριθ. 472/1999 για το έτος 1997. Επειδή διαπιστώθηκε ότι οι εν λόγω δημόσιες επιδοτήσεις χορηγήθηκαν στην Arfea δέκα και πλέον έτη πριν η Επιτροπή αποστείλει στο ιταλικό κράτος το πρώτο της αίτημα για την παροχή πληροφοριών, οι επιδοτήσεις δεν θα υπαχθούν σε αξιολόγηση στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης.
- (9) Το 2007, μετά από απόφαση του Consiglio di Stato (του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου της Ιταλίας) σχετικά με τη χορήγηση αναδρομικής αντιστάθμισης για δημόσια υπηρεσία σε πάροχο υπηρεσιών μεταφορών απευθείας βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 του Συμβουλίου⁽⁵⁾ εκτός της αντιστάθμισης που είχε ήδη λάβει βάσει της εθνικής νομοθεσίας⁽⁶⁾, η Arfea ζήτησε από την περιφέρεια συμπληρωματική αντιστάθμιση δημόσιας υπηρεσίας βάσει του εν λόγω κανονισμού για τα οικονομικά μειονεκτήματα που προέκυψαν εξαιτίας της εικαζόμενης επιβολής υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας («ΥΔΥ») το 1997 και το 1998 αντιστοίχως. Σύμφωνα με την Arfea, το ποσό της αντιστάθμισης που έλαβε, υπολογιζόμενο βάσει της εθνικής νομοθεσίας, δεν ήταν επαρκές για την πλήρη αντιστάθμιση των λειτουργικών ελλειμμάτων από τις ΥΔΥ. Το αίτημα αυτό απορριφθηκε από την περιφέρεια με τα υπομνήματά της 14ης Μαΐου 2007 και 25ης Ιανουαρίου 2008. Με τις προσφυγές αριθ. 913/2007 και 438/2008, η Arfea και άλλοι πάροχοι υπηρεσιών αντέκρουσαν τα προαναφερθέντα υπομνήματα με τα οποία είχαν απορριφθεί τα αιτήματά τους για πρόσθετη αντιστάθμιση.

2.2. Οι αποφάσεις του Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte (TAR Piemonte)

- (10) Με τις αποφάσεις της 18ης Φεβρουαρίου 2010 (αριθ. 976 και 977/2010), το Tribunale amministrativo regionale per il Piemonte («TAR Piemonte») έκανε δεκτές τις προσφυγές της Arfea, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι η εταιρεία είχε το δικαίωμα να λάβει πρόσθετη αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69.
- (11) Στις εν λόγω αποφάσεις, το TAR Piemonte έκρινε ότι μια επιχείρηση που διαχειρίζεται μια δημόσια υπηρεσία δεν μπορεί να μην δικαιούται αντιστάθμιση για τις πραγματικές δαπάνες που επωμίζεται όταν εκτελεί την εν λόγω υπηρεσία. Το ανεπαρκές ύψος της αντιστάθμισης που αναγνώριζε η Ιταλία, θα αποτελούσε αδικαιολόγητο μειονέκτημα για την παραχωρησιούχο εταιρεία. Το TAR Piemonte έκρινε επίσης ότι η Arfea είχε το δικαίωμα να λάβει την αντιστάθμιση για τη δημόσια υπηρεσία, ακόμη και χωρίς να έχει προηγουμένως ζητήσει την κατάργηση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας. Σύμφωνα με το TAR Piemonte, το ακριβές ποσό της πρόσθετης αντιστάθμισης που οφειλόταν στην Arfea έπρεπε να υπολογιστεί από την περιφέρεια με βάση αξιόπιστα στοιχεία των λογαριασμών της εταιρείας, από τα οποία να

⁽³⁾ Legge 10 aprile 1981, n. 151 Legge quadro per l'ordinamento, la ristrutturazione ed il potenziamento dei trasporti pubblici locali. Istituzione del Fondo nazionale per il ripiano dei disavanzi di esercizio e per gli investimenti nel settore (GU n. 113 del 24.4.1981) (Νόμος αριθ. 151 της 10ης Απριλίου 1981. Νόμος πλαίσιο για τη ρύθμιση, την αναδιάρθρωση και την ενίσχυση των τοπικών δημοσίων μεταφορών. Σύσταση του Εθνικού Ταμείου για την κάλυψη των λειτουργικών ελλειμμάτων και για τις επενδύσεις στον τομέα), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1981-04-10:151>

⁽⁴⁾ Legge regionale 23 luglio 1982, n. 16. Interventi finanziari della Regione nel settore del trasporto pubblico di persone (B.U. 28 luglio 1982, n. 30) (Περιφερειακός νόμος αριθ. 16 της 23ης Ιουλίου 1982. Χρηματοδοτικές παρεμβάσεις της περιφέρειας στον τομέα των δημοσίων επιβατικών μεταφορών), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://arianna.consiglioregionale.piemonte.it/base/leggi/11982016.html>

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 1969, περί των ενεργειών των κρατών μελών που αφορούν τις υποχρεώσεις που είναι συνυφασμένες με την έννοια της δημοσίας υπηρεσίας στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών (ΕΕ L 156 της 28.6.1969, σ. 1).

⁽⁶⁾ Απόφαση αριθ. 5043 της 28ης Αυγούστου 2006.

προκύπτει η διαφορά μεταξύ, αφενός, των δαπανών που αναλογούν στο τμήμα της δραστηριότητας της Arfea για τις ΥΔΥ και, αφετέρου, των αντίστοιχων εσόδων. Ωστόσο, η περιφέρεια δεν προέβη στον υπολογισμό του ποσού της αντιστάθμισης που έπρεπε να καταβληθεί στην Arfea σύμφωνα με την απόφαση του TAR.

- (12) Με τις διατάξεις περί διεξαγωγής αποδείξεων αριθ. 198 και 199 της 14ης Φεβρουαρίου 2013, το TAR Piemonte όρισε πραγματοποιώμενα («πραγματογνώμονας»), προκειμένου να εξακριβώσει εάν τα ποσά που ζήτησε η Arfea (1 446 526 EUR για το 1997 και 421 884 EUR για το 1998) είχαν υπολογιστεί σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/1969 και τις σκέψεις 87 έως 95 της απόφασης *Altmark* ⁽⁷⁾. Από τις αποφάσεις του TAR (*giudizio per l'ottemperanza*) αριθ. 1070 και 1071/2013 της 10ης Οκτωβρίου 2013, προκύπτει ότι ο πραγματογνώμονας διαπίστωσε ότι το οικονομικό μειονέκτημα υπό μορφήν ανεπαρκούς αντιστάθμισης που υπέστη η Arfea ήταν 1 196 780 EUR για το 1997 και 102 814 EUR για το 1998. Το TAR προσδιόρισε συνεπώς τα ποσά της πρόσθετης αντιστάθμισης που όφειλε να καταβάλει η περιφέρεια στην Arfea και διέταξε την καταβολή των εν λόγω ποσών έως την 7η Φεβρουαρίου 2014. Οι ιταλικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι η καταβολή των εν λόγω ποσών πραγματοποιήθηκε από την περιφέρεια υπέρ της Arfea στις 7 Φεβρουαρίου 2014.
- (13) Η καταβολή των εν λόγω πρόσθετων αντιστάθμισεων στην Arfea από την πλευρά της περιφέρειας, δυνάμει των αποφάσεων αριθ. 1070 και 1071/2013 συνιστά το μη κοινοποιηθέν μέτρο που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας απόφασης.

2.3. Ποσό της πρόσθετης αντιστάθμισης

- (14) Όπως αναφέρεται στην προηγούμενη ενότητα, το TAR όρισε πραγματοποιώμενα για να υπολογίσει την πρόσθετη αντιστάθμιση που όφειλε η περιφέρεια στην Arfea. Στις 17 Ιουνίου 2013, ο πραγματογνώμονας υπέβαλε δύο εκθέσεις, μία για το 1997 και μία για το 1998. Ο πραγματογνώμονας προέβη σε λογιστικές προσαρμογές επί του ποσού της αντιστάθμισης που υπολόγισαν οι σύμβουλοι της Arfea, αλλά επιβεβαίωσε ότι η μέθοδος που εφαρμόστηκε για τον υπολογισμό της πρόσθετης αντιστάθμισης συνάδει με τα άρθρα 10 επ. του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και τα σημεία 87 έως 95 της απόφασης *Altmark*. Η μέθοδος που εφήρμοσε ο πραγματογνώμονας ήταν η ακόλουθη:
- υπολογισμός της διαφοράς μεταξύ των καθαρών εξόδων και των εσόδων από την παροχή ΥΔΥ·
 - από το ποσό που προκύπτει στο σημείο α) αφαίρεση των δημόσιων επιδοτήσεων που είχαν ήδη χορηγηθεί στην Arfea («εξακριβωμένο έλλειμμα»·
 - το εξακριβωμένο έλλειμμα συγκρίθηκε εν συνεχεία με το καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα «το οποίο ισοδυναμεί με το άθροισμα των αποτελεσμάτων, θετικών ή αρνητικών, που επιφέρει η τήρηση της υποχρέωσης παροχής δημόσιας υπηρεσίας επί του κόστους και των εσόδων του φορέα δημοσίων υπηρεσιών» σύμφωνα με το παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁸⁾. Για τον σκοπό αυτό, ο πραγματογνώμονας υπολόγισε το καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα σύμφωνα με τη μέθοδο που καθορίζεται στο εν λόγω παράρτημα ⁽⁹⁾.
- (15) Στις εκθέσεις του, ο πραγματογνώμονας εξήγησε ότι τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εξακρίβωση είχαν επιβεβαιωθεί από την περιφέρεια. Σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς των ιταλικών αρχών, ο πραγματογνώμονας θεωρεί ότι, με βάση τους λογαριασμούς της Arfea, μπορεί να καθοριστεί το κόστος της τήρησης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που εικάζεται ότι επιβλήθηκαν από την περιφέρεια του Πεδεμοντίου. Σύμφωνα με τον πραγματογνώμονα, ορισμένες δαπάνες μπορούν να καταλογιστούν άμεσα, ενώ ορισμένες κοινές δαπάνες μπορούν να διαχωριστούν μόνο με έμμεσο καταλογισμό αυτών των δαπανών στις δημόσιες και ιδιωτικές δραστηριότητες της Arfea. Ο έμμεσος καταλογισμός των κοινών δαπανών πραγματοποιήθηκε βάσει παραμέτρων, οι οποίες ορίζονται από το αποκαλούμενο «βασικό υπόδειγμα» που καταρτίστηκε από την Arfea σύμφωνα με οδηγίες που υποτίθεται ότι χορήγησε η περιφέρεια (οι αποκαλούμενες «Οδηγίες 97»). Οι εν λόγω παράμετροι όριζαν το ποσοστό των δραστηριοτήτων αστικής και υπεραστικής

⁽⁷⁾ Υπόθεση C-280/00, *Altmark Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, EU:C:2003:415.

⁽⁸⁾ Βλ. παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70 (ΕΕ L 315 της 3.12.2007, σ. 1).

⁽⁹⁾ Σύμφωνα με το σημείο 2 του παραρτήματος: «Τα αποτελέσματα εκτιμώνται με σύγκριση της κατάστασης κατά την οποία εκπληρώνεται η υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας με την κατάσταση που θα είχε διαμορφωθεί, εάν η εν λόγω υποχρέωση δεν είχε εκπληρωθεί. Για να υπολογίσει το καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα, η αρμόδια αρχή καθοδηγείται από το ακόλουθο σύστημα:

- κόστος που προκύπτει σε σχέση με υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας ή δέσμη υποχρεώσεων παροχής δημοσίων υπηρεσιών που επιβάλλει αρμόδια αρχή ή αρχές και οι οποίες περιλαμβάνονται σε σύμβαση παροχής δημόσιας υπηρεσίας ή/και σε γενικό κανόνα,
 - μείον οποιαδήποτε θετικά οικονομικά αποτελέσματα που παράγονται εντός του δικτύου της δραστηριότητας στο πλαίσιο της ή των εν λόγω υποχρεώσεων παροχής δημοσίων υπηρεσιών,
 - μείον οι εισπράξεις από τιμολόγια ή άλλα έσοδα που προκύπτουν κατά την εκπλήρωση της ή των εν λόγω υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας,
 - συν εύλογο κέρδος,
- ίσον καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα».

υπηρεσίας που προοριζόταν για την περιφέρεια και το ποσοστό άλλων δραστηριοτήτων ιδιωτικού χαρακτήρα (π.χ. μίσθωση λεωφορείων). Ο πραγματογνώμονας εφάρμοσε τα ποσοστά αυτά στις κοινές δαπάνες για τις οποίες υποτίθεται ότι δεν ήταν δυνατόν να τηρηθούν χωριστοί λογαριασμοί.

- (16) Όσον αφορά τη συμμόρφωση με την απόφαση *Altmark*, ο πραγματογνώμονας δεν διατυπώνει άποψη σχετικά με τον κατά πόσον είχαν όντως ανατεθεί στην Arfea σαφώς καθορισμένες ΥΔΥ, καθώς αυτό δεν εμπίπτει στην εντολή του. Ο πραγματογνώμονας επιβεβαιώνει ότι οι παράμετροι για τον υπολογισμό των δημόσιων επιδοτήσεων είχαν καθοριστεί με την απόφαση του 1984 και ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση που επιβεβαιώνεται στις εκθέσεις του δεν υπερέβαινε το αναγκαίο ποσό για την κάλυψη του συνόλου ή τμήματος των δαπανών που επέφερε η εκπλήρωση των ΥΔΥ, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός ευλόγου κέρδους που προέκυπτε από την εκπλήρωση των εν λόγω υποχρεώσεων.
- (17) Ο πραγματογνώμονας συμφωνεί με τους υπολογισμούς των συμβούλων της Arfea σχετικά με το εύλογο κέρδος, το οποίο ορίζεται ως μέσο ποσοστό απόδοσης του κεφαλαίου, με βάση τις ακόλουθες παραδοχές:
- α) το επενδυμένο κεφάλαιο υπολογίστηκε ως το καθαρό ενεργητικό της Arfea που προκύπτει από τους λογαριασμούς (7,98 δισ. ΙΤΛ το 1997) μείον τις περιφερειακές επιδοτήσεις για την υλοποίηση επενδύσεων. Το ποσό μειώθηκε στη συνέχεια ώστε να αντιστοιχεί στο τμήμα των στοιχείων ενεργητικού που χρησιμοποιήθηκαν μόνο για την παροχή των δημόσιων υπηρεσιών, με βάση το σχετικό ποσοστό των δραστηριοτήτων της Arfea. Το ποσό που προέκυψε για το 1997 ήταν 1,6 δισ. ΙΤΛ.
- β) σύμφωνα με τον τύπο υπολογισμού της απαιτούμενης απόδοσης του επενδυμένου κεφαλαίου, το ποσοστό απόδοσης ήταν 12,39 % για το 1997 και 10,81 % για το 1998.
- (18) Τέλος, ο πραγματογνώμονας υποστηρίζει ότι το μοναδιαίο κόστος της Arfea το 1997 και το 1998 είναι ανάλογο του κόστους μιας μέσης επιχείρησης με χρηστή διαχείριση που παρέχει παρόμοιες υπηρεσίες στην αγορά.
- (19) Συνεπώς, οι πρόσθετες αντιστάθμισεις για το 1997 και το 1998 (1 196 780 EUR για το 1997 και 102 814 EUR για το 1998) αντιστοιχούν στη διαφορά μεταξύ εξακριβωμένου ελλείμματος και καθαρού οικονομικού αποτελέσματος, μείον τις δημόσιες επιδοτήσεις που είχαν ήδη καταβληθεί από την περιφέρεια.

2.4. Οι συμβάσεις παραχώρησης

- (20) Οι ιταλικές αρχές κατέθεσαν αντίγραφο 28 συμβάσεων παραχώρησης (κανονισμοί παραχώρησης), οι οποίες χορηγήθηκαν στην Arfea από τις περιφέρειες για την παροχή υπηρεσιών σε 27 περιφερειακά και ένα διαπεριφερειακό δρομολόγιο, με διαφορετικές ημερομηνίες ισχύος. Ενώ είναι σαφές ότι ορισμένες συμβάσεις ήταν σε ισχύ στην υπό εξέταση περίοδο, για τις υπόλοιπες συμβάσεις δεν υπάρχουν αποδείξεις ανανέωσης αλλά μόνο αποδεικτικά στοιχεία για τη μετέπειτα τροποποίησή τους.

Σύμβαση παραχώρησης	Ισχύς
1. Alessandria – Voghera (διαπεριφερειακό δρομολόγιο)	1996
2. Acqui – Mombaruzzo	15.9.1993 - 31.12.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη τον Σεπτέμβριο του 1996
3. Acqui – Spinetta – βιομηχανικές εγκαταστάσεις (εργατικό δρομολόγιο)	1996 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη τον Οκτώβριο του 1998
4. Oviglio – Asti fs	18.10.1993 - 31.12.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη τον Σεπτέμβριο του 1996
5. Alessandria – Mirabello – Casale	1986 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1994
6. Alessandria – Ovada	1.6.1997 - 31.12.1997 (σύναψη το 1999 – η σύμβαση αναφέρει πληρωμές στην Arfea τόσο για το 1997 όσο και για το 1998)
7. Altavilla – Casale	1983 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1994

Σύμβαση παραχώρησης	Ισχύς
8. Arquata – Spinetta – Alessandria – βιομηχανικές εγκαταστάσεις Michelin και Montedison (εργατικό δρομολόγιο)	1997 (σύναψη το 1998)
9. Cassano Spinola – Novi – βιομηχανικές εγκαταστάσεις (ILVA)	15.9.1993 - 31.12.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη τον Σεπτέμβριο του 1997
10. Avolasca – Tortona	1.3.1983 - 31.12.1983 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1995
11. Moretti – Acqui Terme	15.9.1993 - 31.12.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1996
12. Novi Ligure – Tortona	1998 (αναφέρεται η προηγούμενη σύμβαση του 1994)
13. Sarizzola – Tortona	15.9.1993 - 31.12.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1995
14. Fontanile – Alessandria	15.9.1993 - 31.12.1993 – σύναψη το 1996
15. Isola S. Antonio – Tortona	8.11.1993 - 31.12.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1996
16. Mombaruzzo – Quattordio	1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη τον Νοέμβριο του 1996
17. Altavilla – Alessandria	18.10.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη τον Ιούνιο του 1996
18. Arquata – Tortona	29.9.1997 - 31.12.1998 – σύναψη το 1999
19. Garbagna – Tortona	1997 – σύναψη τον Οκτώβριο του 1998
20. Bassignana – Alessandria	18.10.1993 - 31.12.1993 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1997
21. Caldirola – Alessandria	1.4.1996 - 31.12.1996 – σύναψη τον Νοέμβριο του 1996
22. Masio – Alessandria	18.10.1993 - 31.12.1993 – τελευταία συμφωνία τροποποιήσεων τον Οκτώβριο του 1997 με πρώτη τον Απρίλιο του 1997
23. Quattordio – Alessandria	Αίτηση του 1993 – απόδειξη ανανέωσης το 1994, 1995, 1996 και 1997
24. S. Agata Fossili – Tortona	1.4.1992 - 31.12.1992 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1995
25. Torre Garofoli – Tortona	1973 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1993
26. Castelnuovo S. – Spinetta M.	1981 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1997
27. Acqui – Alessandria	1994 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1999
28. Alessandria – Acqui Terme	1994 – απόδειξη ύπαρξης τροποποιήσεων, με πλέον πρόσφατη το 1996

- (21) Όλες οι συμβάσεις προέβλεπαν ετήσιες παραχωρήσεις, η ανανέωση των οποίων προϋπέθετε την υποβολή αίτησης τουλάχιστον ένα μήνα πριν από τη λήξη τους και την καταβολή ενός τέλους παραχώρησης. Όλες οι συμβάσεις παραχώρησης προέβλεπαν την παροχή των υπηρεσιών, το κόστος των οποίων βάρυνε εξ ολοκλήρου την επιχείρηση. Αρκετές συμβάσεις παραχώρησης περιλαμβάνουν σε παραπομπή περιφερειακούς πίνακες που καθορίζουν τα τιμολόγια. Σε πέντε συμβάσεις παραχώρησης αναφέρεται ότι η παροχή της υπηρεσίας δεν γεννά κανένα δικαίωμα επιδοτήσεων ή αντιστάθμισεων. Στις υπόλοιπες 23 συμβάσεις παραχώρησης αναφέρεται ότι η πρόσβαση στις δημόσιες επιδοτήσεις προϋποθέτει την τήρηση των όρων των συμβάσεων και τη διενέργεια των σχετικών υπολογισμών βάσει της απόφασης του 1984 ⁽¹⁰⁾.

2.5. Λόγοι κίνησης της διαδικασίας

- (22) Όπως διευκρινίζεται στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή διατηρούσε πλήθος αμφιβολιών όσον αφορά τη συμβατότητα του μέτρου με την εσωτερική αγορά.
- (23) Καταρχάς, η Επιτροπή διατύπωσε αμφιβολίες για το κατά πόσον πληρούνται τα τέσσερα κριτήρια που όρισε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης («Δικαστήριο») στην απόφαση *Altmark*.
- (24) Δεύτερον, η Επιτροπή διατηρούσε αμφιβολίες όσον αφορά το γεγονός ότι το υπό εξέταση μέτρο απαλλάσσεται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή αμφισβήτησε, πρώτον, το γεγονός ότι η περιφέρεια είχε επιβάλει μονομερώς στην Arfea υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας (ΥΔΥ) και, δεύτερον, ότι η υπό εξέταση αντιστάθμιση συνάδει με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Σε περίπτωση που δεν πληρούται καμία από τις δύο προϋποθέσεις, είναι αναγκαίο να αξιολογηθεί η συμβατότητα του κοινοποιηθέντος μέτρου κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007.
- (25) Τρίτον, η Επιτροπή είχε αμφιβολίες για τη συμβατότητα του μέτρου κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1370/2007. Η Επιτροπή αμφισβήτησε το γεγονός ότι η Arfea είχε επιφορτιστεί με την εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας (ΥΔΥ) κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 μέσω σύμβασης παροχής δημόσιας υπηρεσίας ή της εφαρμογής γενικών κανόνων. Ακόμη και εάν μπορούσε να θεωρηθεί ότι οι συμφωνίες παραχώρησης συνιστούν συμβάσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η Επιτροπή αμφιβάλλει κατά πόσον αυτές πληρούσαν τις διατάξεις του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 που ορίζει το υποχρεωτικό περιεχόμενο των συμβάσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Η Επιτροπή εξέφρασε επίσης αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον η αντιστάθμιση προς την Arfea είχε υπολογιστεί σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 προκειμένου να αποφευχθεί η υπεραντιστάθμιση.
- (26) Τέταρτον, η Επιτροπή διατηρούσε αμφιβολίες όσον αφορά τον ακριβή χαρακτήρα του υπό εξέταση μέτρου. Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν ήταν σίγουρη εάν το υπό εξέταση μέτρο μπορεί να θεωρηθεί αποζημίωση λόγω παράνομης συμπεριφοράς, η οποία δεν συνιστά πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, και όχι χορήγηση αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

- (27) Οι ιταλικές αρχές θεωρούν ότι το κοινοποιηθέν μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης επειδή κυρίως δεν πληροί όλα τα κριτήρια που ορίζει το Δικαστήριο στην απόφαση *Altmark*. Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν επίσης ότι η αντιστάθμιση που χορηγήθηκε από την περιφέρεια δεν ήταν συμβατή ούτε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 ούτε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1370/2007. Για τον σκοπό αυτό, η Ιταλία προέβαλε κατ' ουσίαν τα ακόλουθα επιχειρήματα.
- (28) Οι ιταλικές αρχές επεσήμαναν ότι δεν υφίστατο ούτε μονομερής ούτε συμβατική επιβολή υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας για τις υπηρεσίες μεταφοράς με λεωφορεία κατά την υπό εξέταση περίοδο. Πρώτον, η Ιταλία υποστηρίζει ότι η Arfea ασκούσε τις δραστηριότητές της δυνάμει συμβάσεων παραχώρησης, οι οποίες έπρεπε να ανανεώνονται σε ετήσια βάση μετά από αίτημα της διαχειρίστριας εταιρείας. Οι παραχωρήσεις αυτές (28 στο σύνολο, απαριθμούμενες στην αιτιολογική σκέψη 19 ανωτέρω) προέβλεπαν την υποχρέωση εφαρμογής ενός συστήματος τιμολόγησης εγκεκριμένου από την περιφέρεια για προκαθορισμένα δρομολόγια με αντάλλαγμα το αποκλειστικό δικαίωμα παροχής των εν λόγω

⁽¹⁰⁾ Η απόφαση του 1984 όριζε τα επίπεδα του «τυποποιημένου κόστους» για τις υπηρεσίες λεωφορείων και τραμ στην πόλη του Τορίνο και σε άλλους δήμους του Πεδεμοντίου και προέβλεπε διαχωρισμό μεταξύ πεδινών και ορεινών δρομολογίων. Το άρθρο 1 ορίζει ότι το τυποποιημένο κόστος είχε καθοριστεί βάσει κριτηρίων συνετής και αυστηρής διαχείρισης, συνυπολογίζοντας επίσης την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας και τις γεωγραφικές συνθήκες. Σύμφωνα με το άρθρο 4, το ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή του τυποποιημένου κόστους στα διανυόμενα χιλιόμετρα από τον πάροχο της υπηρεσίας, αντιστοιχούσε στο μέγιστο επιτρεπτό επίπεδο δημόσιων επιδοτήσεων για το αντίστοιχο έτος, εκτός εάν το πραγματικό κόστος που βάρυνε τον πάροχο της υπηρεσίας ήταν μικρότερο από το τυποποιημένο. Στην περίπτωση αυτή, οι δημόσιες επιδοτήσεις πρέπει να χορηγούνται βάσει του πραγματικού κόστους που βάρυνε τον πάροχο της υπηρεσίας.

υπηρεσιών, αλλά δεν ανέφεραν συγκεκριμένες ΥΔΥ κατά την έννοια του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Ομοίως, σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, οι παραχωρήσεις δεν προέβλεπαν προκαθορισμένες παραμέτρους αντιστάθμισης σε σχέση με συγκεκριμένες ΥΔΥ. Η χορήγηση εκ των υστέρων αντιστάθμισης με απόφαση ιταλικού δικαστηρίου δεν είναι συμβατή με την εν λόγω απαίτηση.

- (29) Δεύτερον, σε όλους τους κανονισμούς παραχώρησης διασαφηνίζεται ότι «η υπηρεσία παρέχεται με απόλυτη ευθύνη και κίνδυνο της διαχειριστικής εταιρείας» και ότι το σχετικό κόστος βαρύνει εξ ολοκλήρου τον παραχωρησιούχο. Παρά το γεγονός ότι οι παραχωρήσεις που χορηγήθηκαν από τις ιταλικές αρχές όριζαν ότι η υπηρεσία ασκείτο εξ ολοκλήρου με κίνδυνο της εταιρείας, η Arfea ζήτησε επανειλημμένως την παράτασή τους.
- (30) Τρίτον, από τους κανονισμούς παραχώρησης προκύπτει επίσης ότι τα εξυπηρετούμενα δρομολόγια από τα λεωφορεία της εταιρείας είχαν τροποποιηθεί επανειλημμένα κατόπιν αιτήματος της ίδιας της εταιρείας και, κατά συνέπεια, μπορεί να αποκλειστεί η, έστω έμμεση, επιβολή ενδεχόμενων ΥΔΥ από την αναθέτουσα περιφερειακή ή επαρχιακή αρχή.
- (31) Οι ιταλικές αρχές διευκρινίζουν επίσης ότι, για να αποκτήσει το αποκλειστικό δικαίωμα παροχής των υπηρεσιών μεταφοράς σύμφωνα με τους όρους και τις τροποποιήσεις που εγκρίθηκαν κατόπιν αιτήματός της, η εταιρεία είχε λάβει ως αντίτιμο για την παρεχόμενη υπηρεσία τις επιδοτήσεις που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία, βάσει του τυποποιημένου κόστους που καθορίζεται σύμφωνα με την απόφαση του 1984. Το τυποποιημένο κόστος της υπηρεσίας υπολογίστηκε σύμφωνα με την τότε ισχύουσα νομοθεσία (νόμος αριθ. 151/81 και περιφερειακός νόμος αριθ. 16/82), η οποία προέβλεπε επιδότηση για τις υπηρεσίες τοπικών μεταφορών που παρέχονται βάσει επιλέξιμου τυποποιημένου κόστους με σκοπό την πλήρη κάλυψη του λειτουργικού ελλείμματος της επιχείρησης. Σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία, οι επιδοτήσεις απέβλεπαν στη διασφάλιση οικονομικής ισορροπίας της εταιρείας διαχείρισης της υπηρεσίας, ενώ ενδεχόμενα περαιτέρω ελλείμματα θα έπρεπε να αποδίδονται στην αναποτελεσματικότητα της επιχειρηματικής διαχείρισης. Συνεπώς, προβλεπόταν ρητώς ότι τα περαιτέρω ελλείμματα θα βάρυναν την επιχείρηση επειδή δεν είχαν ληφθεί όλα τα αναγκαία μέτρα για τη μείωση του κόστους και την αύξηση των εσόδων.
- (32) Οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν επίσης ότι ο υπολογισμός της πρόσθετης αντιστάθμισης, ο οποίος πραγματοποιήθηκε εκ των υστέρων από τον πραγματογνώμονα που όρισε το δικαστήριο, συνιστά καταφανή παραβίαση των διατάξεων σχετικά με τις κοινές μεθόδους αντιστάθμισης των άρθρων 10 επ. του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, ο πραγματογνώμονας που όρισε το δικαστήριο περιορίστηκε στην ανάλυση των εξόδων και των εσόδων που παρουσίασε ο σύμβουλος της εταιρείας και τα οποία είχαν καθοριστεί εκ των υστέρων και χωρίς κατάλληλο διαχωρισμό των λογαριασμών. Πέραν της επισήμανσης ανακολουθιών σε ορισμένα στοιχεία, τελικά κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το αποτέλεσμα που προέκυψε ήταν κατά βάση σωστό.
- (33) Οι ιταλικές αρχές θεωρούν επίσης ότι η αντιστάθμιση δεν συνάδει ούτε με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007. Ειδικότερα, ο υπολογισμός του ποσού της αντιστάθμισης δεν ανταποκρίνεται στη μέθοδο που ορίζεται στο παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 για τον υπολογισμό του καθαρού οικονομικού αποτελέσματος της συμμόρφωσης με τις ΥΔΥ.
- (34) Τέλος, οι ιταλικές αρχές υποστηρίζουν ότι οι αποφάσεις του TAR επέβαλαν την καταβολή οικονομικής αντιστάθμισης στην Arfea για την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας το 1997 και το 1998, χωρίς ωστόσο να επιδικάζεται αποζημίωση λόγω μη καταβολής των επιδοτήσεων αυτών. Οι ιταλικές αρχές ανέφεραν ότι στις 6 Ιουνίου 2014 η Arfea υπέβαλε αίτηση αποζημίωσης, πέραν της αντιστάθμισης που είχε επιδικάσει ήδη το TAR. Σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές, το γεγονός αυτό αποδεικνύει ότι η αντιστάθμιση που επιδικάστηκε στην Arfea από το TAR και αποτελεί αντικείμενο της παρούσας απόφασης δεν είχαν χαρακτήρα αποζημίωσης.

4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΡΙΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (35) Το μόνο ενδιαφερόμενο μέρος που υπέβαλε παρατηρήσεις ως απάντηση στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας ήταν η Arfea, η δικαιούχος εταιρεία του μέτρου. Στην έκθεσή της η Arfea διαφωνεί με τις προκαταρκτικές θέσεις που έλαβε η Επιτροπή στην εν λόγω απόφαση.
- (36) Η Arfea υποστηρίζει καταρχάς ότι η Επιτροπή όφειλε να εκτιμήσει τη συμβατότητα και τη νομιμότητα του υπό εξέταση μέτρου μόνο βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και όχι βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007. Σύμφωνα με την Arfea, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 δεν μπορεί να έχει εφαρμογή σε καταστάσεις που προέκυψαν πριν την έναρξη ισχύος του, ήτοι την 3η Δεκεμβρίου 2009, όπως επιβεβαιώνει το Δικαστήριο στην απόφασή του της 20ής Μαρτίου 2013 στην υπόθεση T-92/11, *Andersen*. Μολαταύτα, η Arfea υποστηρίζει ότι, σε κάθε περίπτωση, οι επιδικασθείσες αντιστάθμισεις συνάδουν με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1370/2007.

- (37) Δεύτερον, η Arfea ισχυρίζεται ότι επιφορτίστηκε με υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφοι 1 και 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Σύμφωνα με την Arfea, οι υπηρεσίες δημόσιων τοπικών μεταφορών συνιστούν δημόσιες υπηρεσίες. Στην Ιταλία οι υπηρεσίες αυτές ανατίθενται μέσω διοικητικών παραχωρήσεων και οι υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που συνδέονται με την παροχή των υπηρεσιών προσδιορίζονται στις συμφωνίες παραχώρησης, καθώς επίσης σε συμβάσεις και κανονισμούς που προσαρτώνται στις εν λόγω συμφωνίες. Στην περίπτωση της Arfea, οι υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας αφορούν τα προγράμματα λειτουργίας, τις διαδρομές των δρομολογίων, τις στάσεις και τα κόμιστρα. Όσον αφορά το γεγονός ότι στις συμβάσεις παραχώρησης διευκρινίζεται ότι η υπηρεσία παρέχεται με κίνδυνο της διαχειρίστριας εταιρείας, η Arfea υποστηρίζει ότι αυτό αφορά τους κινδύνους για την ασφάλεια των επιβατών και έναντι τρίτων και όχι τον γενικό επιχειρηματικό κίνδυνο.
- (38) Τρίτον, η Arfea ισχυρίζεται ότι η απουσία αίτησης κατάργησης των ΥΔΥ κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 δεν της στερεί το δικαίωμα της αντιστάθμισης βάσει του κανονισμού αυτού. Σύμφωνα με την Arfea, η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 δεν εφαρμόζεται στις ΥΔΥ που επιβάλλονται σε μια επιχείρηση μετά την έναρξη ισχύος του εν λόγω κανονισμού. Σύμφωνα με την Arfea, αυτή η ερμηνεία του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 επιβεβαιώνεται και από την απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Μαρτίου 2014 στην υπόθεση C-518/12, CTP.
- (39) Τέταρτον, όσον αφορά τον υπολογισμό του ποσού της επιδικασθείσας αντιστάθμισης στην Arfea από το TAR Piemonte, η Arfea υποστηρίζει ότι η έκθεση του πραγματογνώμονα που όρισε το δικαστήριο δεν μπορεί να αμφισβητηθεί από την Επιτροπή, καθώς πρόκειται για δραστηριότητα τεχνικής έρευνας που εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου. Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με την Arfea, οι παράμετροι για τον υπολογισμό της αντιστάθμισης είχαν εκ των προτέρων καθοριστεί στην απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 1984 και η αντιστάθμιση δεν ήταν υπερβολική. Συνεπώς, οι υπό εξέταση αντιστάθμισεις συνάδουν με τις σχετικές διατάξεις που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69.
- (40) Πέμπτον, σύμφωνα με την Arfea, τα επιχειρήματα που συνοψίζονται στις σκέψεις 37, 38 και 39 ισχύουν και για την εκτίμηση της συμβατότητας της υπό εξέταση αντιστάθμισης με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007. Ωστόσο, όσον αφορά τη συμμόρφωση της αντιστάθμισης με τις τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπονται από τον εν λόγω κανονισμό και παρατίθενται από την Επιτροπή στις σκέψεις 64 επ. της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, η Arfea υποστηρίζει ότι δεν ισχύουν στην υπό εξέταση υπόθεση. Σύμφωνα με την Arfea, θα ήταν νομικά και λογικά αδύνατον να αποδειχθεί η συμμόρφωση με αυτές τις προϋποθέσεις, καθώς η υπό εξέταση κατάσταση είναι κατά πολλά έτη προγενέστερη της έναρξης ισχύος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007.
- (41) Τέλος, η Arfea ισχυρίζεται ότι οι αντιστάθμισεις που της επιδικάσθηκαν από το TAR Piemonte πληρούν τα τέσσερα κριτήρια που προβλέπει η απόφαση *Altmark*. Καταρχάς, η Arfea επιφορτίστηκε με την εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που είναι σαφώς καθορισμένες, σύμφωνα με το πρώτο κριτήριο της απόφασης *Altmark*. Δεύτερον, οι παράμετροι υπολογισμού της αντιστάθμισης είχαν εκ των προτέρων προσδιοριστεί με διαφάνεια και αντικειμενικότητα στην απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 1984, σύμφωνα με το δεύτερο κριτήριο της απόφασης *Altmark*. Τρίτον, στην έκθεση του πραγματογνώμονα συμπεραίνεται ότι η αντιστάθμιση δεν υπερέβαινε το κόστος που επέφερε η εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένου υπόψη ενός εύλογου κέρδους, σύμφωνα με το τρίτο κριτήριο της απόφασης *Altmark*. Τέλος, η Arfea μπορεί να θεωρηθεί ως μέση επιχείρηση με χρηστή διαχείριση, κατά την έννοια του τέταρτου κριτηρίου της απόφασης *Altmark*, όπως αποδεικνύεται από το γεγονός ότι το μέσο κόστος της ανά χλμ. ήταν χαμηλότερο από το περιφερειακό τυποποιημένο κόστος.

5. ΘΕΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

- (42) Απαντώντας στις παρατηρήσεις που διατύπωσε η Arfea, οι ιταλικές αρχές επαναλαμβάνουν τη θέση που διατύπωσαν στις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας χωρίς περαιτέρω σχόλια.

6. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

6.1. Ύπαρξη ενίσχυσης

- (43) Βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, «[...] ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

- (44) Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, ένα μέτρο στήριξης συνιστά ενίσχυση εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- το πλεονέκτημα πρέπει να χορηγείται από το κράτος ή από κρατικούς πόρους,
 - το μέτρο πρέπει να παρέχει επιλεκτικό πλεονέκτημα, διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής,
 - το μέτρο νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, και
 - επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

6.1.1. Καταλογισμός και κρατικοί πόροι

- (45) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι αποφάσεις του TAR υποχρεώνουν την περιφέρεια να καταβάλει πρόσθετη αντιστάθμιση στην Arfea για την παροχή τακτικών υπηρεσιών μεταφοράς με λεωφορεία το 1997 και το 1998 στα δρομολόγια αρμοδιότητας της περιφέρειας. Ο πραγματογνώμονας διαπίστωσε ότι υφίσταται οικονομικό μειονέκτημα για την Arfea υπό μορφή ανεπαρκούς αντιστάθμισης ύψους 1 196 780 EUR για το 1997 και 102 814 EUR για το 1998, λόγω της εικαζόμενης επιβολής ΥΔΥ. Στις 7 Φεβρουαρίου 2014 η περιφέρεια πράγματι κατέβαλε το ποσό αυτό στην Arfea για να συμμορφωθεί με τις αποφάσεις.
- (46) Το γεγονός ότι η περιφέρεια υποχρεώθηκε από εθνικό δικαστήριο να καταβάλει αντιστάθμιση σε επιχείρηση δεν καθιστά την περιφέρεια που συμμορφώθηκε με την απόφαση άμοιρη ευθυνών από τη στιγμή που τα εθνικά δικαστήρια του εκάστοτε κράτους, ως κρατικοί φορείς, δεσμεύονται από υποχρέωση ειλικρινούς συνεργασίας ⁽¹⁾.
- (47) Κατά συνέπεια, το μέτρο πρέπει να καταλογιστεί στο κράτος και οι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν για την καταβολή της εν λόγω αντιστάθμισης είναι κρατικοί πόροι.

6.1.2. Επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα

- (48) Η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι η Arfea ασκεί οικονομική δραστηριότητα και, συγκεκριμένα, δραστηριότητα μεταφοράς επιβατών έναντι αντιτίμου. Συνεπώς, η Arfea πρέπει να θεωρηθεί «επιχείρηση» κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (49) Η χορήγηση του μέτρου θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί επιλεκτική, καθώς αποκομίζει πλεονέκτημα μόνον η Arfea.
- (50) Όσον αφορά τη χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος, από την απόφαση *Altmark* συνάγεται ότι η αντιστάθμιση που χορηγείται από το κράτος ή μέσω κρατικών πόρων ως άμεση αντιστάθμιση η οποία αποτελεί την αντιπαροχή έναντι παρεχομένων εκ μέρους των δικαιούχων επιχειρήσεων υπηρεσιών προς εκπλήρωση ΥΔΥ δεν παρέχει πλεονέκτημα υπέρ των εν λόγω επιχειρήσεων και, συνεπώς, δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, εφόσον πληρούνται σωρευτικά τέσσερα κριτήρια:
- πρώτον, η δικαιούχος επιχείρηση είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, ενώ οι υποχρεώσεις αυτές είναι σαφώς καθορισμένες,
 - δεύτερον, οι παράμετροι βάσει των οποίων υπολογίζεται η αντιστάθμιση πρέπει να έχουν προσδιοριστεί προηγουμένως αντικειμενικά και με διαφάνεια,
 - τρίτον, η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων και ενός εύλογου κέρδους σχετικού με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών,
 - τέταρτον, όταν η επιλογή της επιχείρησης στην οποία πρόκειται να ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης, το ύψος της απαραίτητης αντιστάθμισης πρέπει να καθορίζεται βάσει ανάλυσης των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με μεταφορικά μέσα προς ικανοποίηση των απαιτήσεων σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εκπληρώσει τις ως άνω υποχρεώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.

⁽¹⁾ Υπόθεση C-527/12, *Επιτροπή κατά Γερμανίας*, EU:C:2014:2193, σκέψη 56 και παρατιθέμενη νομολογία. Βλ. επίσης την υπόθεση C-119/05, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato κατά Lucchini SpA*, EU:C:2007:434, σκέψη 59.

- (51) Η απόφαση *Altmark* προβλέπει ότι πρέπει να πληρούνται σωρευτικά και τα τέσσερα κριτήρια για να αποκλειστεί η ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος όταν οι επιχειρήσεις λαμβάνουν αντιστάθμιση για υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που τους επιβάλλονται.

α) Το πρώτο κριτήριο *Altmark*

- (52) Όσον αφορά το πρώτο κριτήριο *Altmark*, η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να αποδείξουν ότι μια συγκεκριμένη επιχείρηση έχει επιφορτιστεί με την εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας και ότι η επιβολή των υποχρεώσεων αυτών δικαιολογείται από λόγους γενικού συμφέροντος ⁽¹²⁾. Ωστόσο, οι ιταλικές αρχές δεν εξήγησαν ποιες υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που δικαιολογούνται από λόγους γενικού συμφέροντος επιβλήθηκαν στην Arfea. Αντιθέτως, υποστήριξαν ότι η Arfea δεν είχε επιφορτιστεί με την εκτέλεση καμίας υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας.
- (53) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η έννοια της υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας αφορά όρους που επιβάλλονται σε φορέα εκμετάλλευσης, ο οποίος, αν λάμβανε αποκλειστικά υπόψη τα δικά του συμφέροντα, δεν θα αποδεχόταν ή δεν θα αποδεχόταν στην ίδια έκταση χωρίς αμοιβή. Οι όροι αυτοί θα πρέπει επίσης να καθορίζονται σαφώς από την αρμόδια αρχή σε πράξη ανάθεσης. Επί του ζητήματος αυτού, η Arfea δεν ήταν σε θέση να διευκρινίσει τις υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας που της είχαν επιβληθεί ούτε να αποδείξει ότι οι εν λόγω ΥΔΥ είχαν καθοριστεί με σαφήνεια σε πράξη ανάθεσης. Επίσης, για τους λόγους που εκτίθενται στα σημεία από 77 έως 82, η Επιτροπή φρονεί ότι υφίστανται βάσιμοι λόγοι για να θεωρηθεί ότι δεν επιβλήθηκαν σαφώς καθορισμένες υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας στην Arfea.

β) Το δεύτερο κριτήριο *Altmark*

- (54) Όσον αφορά το δεύτερο κριτήριο *Altmark*, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι παράμετροι υπολογισμού της αντιστάθμισης που επιδικάστηκε στην Arfea δυνάμει των αποφάσεων του TAR, δεν είχαν καθοριστεί εκ των προτέρων. Οι παράμετροι αυτές προκύπτουν μόνον από έναν υπολογισμό που πραγματοποιήθηκε εκ των υστέρων από τον πραγματογνώμονα βάσει διαφόρων υποθέσεων που δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένες και χωρίς διαχωρισμό των λογαριασμών.
- (55) Σε αντίθεση με όσα ισχυρίζεται η Arfea, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι οι παράμετροι υπολογισμού των υπό εξέταση αντιστάθμισεων είχαν καθοριστεί στην απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 1984. Πράγματι, οι αντιστάθμισεις που επιδικάστηκαν στην Arfea από το TAR είναι πρόσθετες αντιστάθμισεις, ο πραγματικός σκοπός των οποίων ήταν να καλύψουν την οικονομική δαπάνη των ΥΔΥ που υποτίθεται ότι είχαν επιβληθεί στην Arfea, την οποία δεν κάλυπταν πλήρως οι αντιστάθμισεις που είχαν χορηγηθεί ήδη στην εταιρεία σύμφωνα με την απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 1984.
- (56) Η προσέγγιση αυτή έρχεται σε αντίθεση με το δεύτερο κριτήριο *Altmark* και οποιαδήποτε αντιστάθμιση που χορηγείται επ' αυτής της βάσης συνιστά κρατική ενίσχυση. Πράγματι, στην απόφαση *Altmark* το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι «η εκ μέρους κράτους μέλους αντιστάθμιση των ζημιών επιχειρήσεως χωρίς προηγούμενο καθορισμό των παραμέτρων μιας τέτοιας αντιστάθμισεως, όταν αποδεικνύεται εκ των υστέρων ότι η εκμετάλλευση της παροχής ορισμένων υπηρεσιών στο πλαίσιο της υποχρεωτικής παροχής δημόσιας υπηρεσίας δεν ήταν οικονομικώς βιώσιμη, συνιστά χρηματοδοτική παρέμβαση που καλύπτεται από την έννοια της ενισχύσεως του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης» ⁽¹³⁾.
- (57) Η Επιτροπή καταλήγει συνεπώς στο συμπέρασμα ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δεν πληροί το δεύτερο κριτήριο *Altmark*.

γ) Το τρίτο κριτήριο *Altmark*

- (58) Όσον αφορά το τρίτο κριτήριο *Altmark*, η Επιτροπή θεωρεί καταρχάς ότι, όταν μια εταιρεία ασκεί τόσο δραστηριότητες που υπόκεινται σε ΥΔΥ όσο και δραστηριότητες που δεν υπόκεινται σε ΥΔΥ, δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί με ακρίβεια το κόστος που επιφορτίζεται για την εκπλήρωση των ΥΔΥ χωρίς τον κατάλληλο διαχωρισμό των λογαριασμών μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων του παρόχου.

⁽¹²⁾ Υπόθεση T-17/02, *Fred Olsen SA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (Συλλογή 2005, σ. II-2031, σκέψη 216)· Υπόθεση T-289/03, *BUPA και λοιποί κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2008, σ. II-81, σκέψεις 166-169 και 172).

⁽¹³⁾ Υπόθεση C-280/00, *Altmark Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, EU:C:2003:415, σκέψη 91.

- (59) Στην υπό εξέταση περίπτωση, οι ιταλικές αρχές υποστήριξαν ότι η Arfea δεν εφάρμοζε κατάλληλο σύστημα διαχωρισμού των λογαριασμών μεταξύ αφενός των εικαζόμενων δραστηριοτήτων ΥΔΥ που επέβαλε η περιφέρεια του Πεδεμοντίου και, αφετέρου, των λοιπών δραστηριοτήτων της. Αμφιβολίες εξέφρασε και η Επιτροπή όσον αφορά το γεγονός ότι η Arfea είχε εφαρμόσει τέτοιο σύστημα διαχωρισμού των λογαριασμών και η εταιρεία δεν διατύπωσε παρατηρήσεις επ' αυτού. Επίσης, από τα αντίγραφα κίνησης λογαριασμών της Arfea, τα οποία χρησιμοποίησε ο πραγματογνώμονας που όρισε το δικαστήριο για να προσδιορίσει το ποσό των αντισταθμίσεων, δεν προκύπτει κανένας διαχωρισμός των λογαριασμών μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων της Arfea. Η κατανομή των δαπανών πραγματοποιήθηκε εκ των υστέρων από τον πραγματογνώμονα που όρισε το δικαστήριο με βάση το βασικό υπόδειγμα που κατάρτισαν οι σύμβουλοι της Arfea, το οποίο όριζε τα ποσοστά εξόδων που θα έπρεπε να καταλογίζονται στις διάφορες δραστηριότητες της εταιρείας.
- (60) Δεύτερον, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα επίπεδα κέρδους που χρησιμοποίησε ο πραγματογνώμονας για τον υπολογισμό του ποσού των αντισταθμίσεων υπερβαίνουν το ποσοστό που μπορεί να θεωρηθεί εύλογο κέρδος κατά την έννοια του τρίτου κριτηρίου *Altmark*.
- (61) Ο πραγματογνώμονας θεώρησε ως εύλογο κέρδος ποσοστό απόδοσης του επενδυμένου κεφαλαίου 12,89 % για το 1997 και 10,81 % για το 1998· τα ποσοστά αυτά βασίζονται στην απόδοση των δεκαετών κρατικών ομολόγων της Ιταλίας (6,8 % το 1997) προσαυξημένα κατά ένα μέσο ασφάλιστρο κινδύνου (4,8 % για το 1997) και με αναπροσαρμογή προς τα πάνω για να λαμβάνεται υπόψη η χρηματοοικονομική κατάσταση της Arfea (1,28 για το 1997).
- (62) Επί του θέματος αυτού, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το ασφάλιστρο κινδύνου που όρισε ο πραγματογνώμονας είναι ιδιαίτερα υψηλό, λαμβανομένου υπόψη ότι η έκθεση σε κίνδυνο της Arfea ήταν μάλλον περιορισμένη. Πράγματι, η Arfea ασκούσε τις παραχωρήσεις βάσει αποκλειστικού δικαιώματος που την προστάτευε από τον ανταγωνισμό άλλων φορέων εκμετάλλευσης και η αντιστάθμιση που όρισε ο πραγματογνώμονας κάλυπτε το εικαζόμενο συνολικό κόστος εκπλήρωσης των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας.
- (63) Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι, μολονότι ο πραγματογνώμονας επεσήμανε ότι ο τομέας των μεταφορών παρουσίαζε χαμηλότερο μέσο κίνδυνο σε σύγκριση με τον κίνδυνο της αγοράς, αναπροσάρμοσε προς τα πάνω το ασφάλιστρο κινδύνου προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη το χρηματοοικονομικό άνοιγμα της Arfea, το οποίο ήταν ανώτερο από τον μέσο όρο του τομέα. Συνεπώς, κατ' αυτόν τον τρόπο ο πραγματογνώμονας δεν υπολόγισε τον κίνδυνο μιας μέσης επιχείρησης μεταφορών, αλλά τον συγκεκριμένο κίνδυνο για την Arfea, ο οποίος ήταν ανώτερος από τον μέσο όρο του τομέα.
- (64) Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν πληρούται το τρίτο κριτήριο *Altmark*.

δ) Συμπέρασμα

- (65) Λαμβάνοντας υπόψη τον σωρευτικό χαρακτήρα των κριτηρίων *Altmark*, δεδομένου ότι το υπό εξέταση μέτρο δεν πληροί τα τρία πρώτα κριτήρια, δεν συντρέχει λόγος να εξετάσει η Επιτροπή εάν πληρούται το τέταρτο κριτήριο.
- (66) Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση που καταβλήθηκε στην Arfea για τις παρασχεθείσες υπηρεσίες κατά την υπό εξέταση περίοδο δεν πληροί τα τέσσερα σωρευτικά κριτήρια της απόφασης *Altmark* και, συνεπώς, παρέχει επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα στην επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.

6.1.3. Στρέβλωση του ανταγωνισμού και επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών

- (67) Η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι οι υπό εξέταση αντισταθμίσεις χορηγήθηκαν στην Arfea δυνάμει δύο αποφάσεων του TAR Piemonte της 10ης Οκτωβρίου 2013 και καταβλήθηκαν από την περιφέρεια του Πεμόντε στις 7 Φεβρουαρίου 2014, ήτοι πολύ μετά το άνοιγμα της αγοράς δημόσιων επιβατικών μεταφορών με λεωφορεία στον ανταγωνισμό εντός της Ένωσης.
- (68) Επί του θέματος αυτού, στην απόφαση *Altmark* το Δικαστήριο επισημαίνει ότι πολλά κράτη μέλη άρχισαν, ήδη από το 1995, να ανοίγουν ορισμένες αγορές μεταφορών σε επιχειρήσεις που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη, οπότε τη δεδομένη χρονική στιγμή διάφορες επιχειρήσεις παρείχαν ήδη τοπικές ή περιφερειακές υπηρεσίες μεταφορών σε κράτη μέλη διαφορετικά από τη χώρα καταγωγής τους.

- (69) Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε αντιστάθμιση χορηγείται στην Arfea θα πρέπει να θεωρείται ικανή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών με λεωφορεία και να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, εφόσον αυτή επηρεάζει δυσμενώς τη δυνατότητα των επιχειρήσεων μεταφορών που εδρεύουν σε άλλα κράτη μέλη να παρέχουν τις υπηρεσίες τους στην Ιταλία και ενισχύει τη θέση της Arfea στην αγορά, απαλλάσσοντας την από τις δαπάνες τις οποίες διαφορετικά θα επωμιζόταν στο πλαίσιο των καθημερινών οικονομικών δραστηριοτήτων της
- (70) Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η Arfea δραστηριοποιείται σε άλλες αγορές, όπως στις υπηρεσίες εμπορικών μεταφορών, και, ως εκ τούτου, ανταγωνίζεται άλλες εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε αυτές τις αγορές εντός της Ένωσης. Οποιαδήποτε αντιστάθμιση χορηγείται στην Arfea θα μπορούσε επιπλέον να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών και σε αυτές τις αγορές.
- (71) Συνεπώς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μέτρο νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών

6.1.4. Συμπέρασμα

- (72) Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μέτρο συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης

6.2. Απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69

- (73) Από το σκεπτικό του TAR, στο οποίο υποστηρίζεται ότι η Arfea είχε δικαίωμα πρόσθετης αντιστάθμισης για ΥΔΥ βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, προκύπτει ότι η Arfea θα έπρεπε να είχε αποκτήσει το δικαίωμα πρόσθετης αντιστάθμισης αφού παρείχε τις εν λόγω υπηρεσίες και ότι οι πληρωμές της αντιστάθμισης έπρεπε να απαλλάσσονται από τη διαδικασία υποχρεωτικής κοινοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Σε αντίθετη περίπτωση, εάν η αντιστάθμιση συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η μη κοινοποίηση της αντιστάθμισης θα καθιστούσε αυτήν την αντιστάθμιση παράνομη σύμφωνα με το άρθρο 108 της Συνθήκης. Και αυτό διότι, με βάση το άρθρο 17 παράγραφος 2 του προαναφερθέντος κανονισμού, οι αντιστάθμισεις που χορηγούνται σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό απαλλάσσονται από την διαδικασία εκ των προτέρων ενημέρωσης, που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης και, συνεπώς, από την υποχρέωση κοινοποίησης.
- (74) Συναφώς, όπως συνάγεται από την απόφαση *Combus*, η έννοια της «αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας», σύμφωνα με τον ορισμό της ανωτέρω διάταξης, πρέπει να ερμηνεύεται πολύ αυστηρά⁽¹⁴⁾. Η απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 αφορά μόνο την αντιστάθμιση για ΥΔΥ που επιβάλλονται μονομερώς σε επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 2 του εν λόγω κανονισμού, η οποία υπολογίζεται με τη μέθοδο που περιγράφεται στα άρθρα 10 έως 13 του ίδιου κανονισμού (κοινές μέθοδοι αντιστάθμισης). Ωστόσο, δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 14 του ανωτέρω κανονισμού. Η αντιστάθμιση που καταβάλλεται δυνάμει σύμβασης παροχής δημόσιας υπηρεσίας, σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, η οποία συνιστά κρατική ενίσχυση, πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή πριν τεθεί σε εφαρμογή. Σύμφωνα με το άρθρο 108 της Συνθήκης, η μη κοινοποίηση θα έχει ως συνέπεια να θεωρηθεί η εν λόγω αντιστάθμιση ενίσχυση που εφαρμόστηκε καταχρηστικώς
- (75) Για να διαπιστωθεί εάν, στην παρούσα υπόθεση, το άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 απαλλάσσει όντως τις ιταλικές αρχές από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, είναι συνεπώς αναγκαίο να προσδιοριστεί, πρώτον, εάν η περιφέρεια είχε πράγματι επιβάλει μονομερώς υποχρέωση δημόσιας υπηρεσίας στην Arfea και, δεύτερον, εάν η αναγνωρισθείσα αντιστάθμιση για την εν λόγω υποχρέωση συνάδει με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Η Επιτροπή θα εξετάσει διαδοχικά αμφότερα τα ζητήματα.

i) ΥΔΥ που επιβλήθηκαν μονομερώς

- (76) Σύμφωνα με την Arfea, η περιφέρεια του Πεδεμοντίου της επέβαλε υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες ορίζονται στις συμφωνίες παραχώρησης για την παροχή υπηρεσιών μεταφοράς με λεωφορεία, καθώς και στις συμβάσεις και στους κανονισμούς που προσαρτώνται στις εν λόγω συμφωνίες. Οι εν λόγω υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας αφορούσαν τα προγράμματα λειτουργίας, τις διαδρομές των δρομολογίων, τις στάσεις και τα κόμιστρα.

⁽¹⁴⁾ Υπόθεση T-157/01, *Danske Busvognmænd κατά Επιτροπής*, EU:T:2004:76, σκέψεις 77 έως 79.

- (77) Καταρχάς, η Επιτροπή επισημαίνει ότι όλες οι συμφωνίες παραχώρησης προέβλεπαν περίοδο ισχύος ενός έτους και δυνατότητα ανανέωσης κατόπιν αιτήματος του παρόχου των υπηρεσιών μεταφοράς, με την προϋπόθεση της καταβολής ενός τέλους παραχώρησης. Συνεπώς, οι παραχωρήσεις αυτές αποτελούσαν τη βάση μιας συμβατικής σχέσης μεταξύ της Arfea και της περιφέρειας του Πεδεμοντίου, στην οποία η Arfea είχε προσχωρήσει οικειοθελώς.
- (78) Δεν μπορεί συνεπώς να θεωρηθεί ότι, βάσει αυτών των συμφωνιών, επιβλήθηκαν μονομερώς στην Arfea υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Όπως επισημαίνει το Δικαστήριο στην απόφαση της 3ης Μαρτίου 2016 στην υπόθεση T-15/14 *Simet*, η οικειοθελής προσχώρηση σε σχέση με χαρακτηριστικά συμβάσεως, διαφέρει από τη μονομερή επιβολή ΥΔΥ και δεν δημιουργεί υποχρέωση αντιστάθμισης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 ⁽¹⁵⁾.
- (79) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Arfea δεν προσδιόρισε με σαφήνεια τις συμβάσεις και τους κανονισμούς που προσαρτώνται στις συμφωνίες παραχώρησης και της επέβαλαν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Arfea αναφέρεται στους κανονισμούς που αφορούν τα δρομολόγια και τα ωράρια που προσαρτώνται στις συμφωνίες παραχώρησης, καθώς και στους πίνακες που ορίζουν τα περιφερειακά τιμολόγια, στους οποίους παρέπεμπαν ορισμένες συμφωνίες παραχώρησης.
- (80) Όσον αφορά τους κανονισμούς αυτούς, η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστούν μονομερή επιβολή ΥΔΥ στην Arfea. Πράγματι, όπως και οι ίδιες οι συμφωνίες παραχώρησης, οι κανονισμοί είχαν οικειοθελώς υπογραφεί από την Arfea. Επίσης, το περιεχόμενο των κανονισμών, όπως π.χ. τα δρομολόγια, είχε τροποποιηθεί κατόπιν αιτήματος της Arfea για αρκετές παραχωρήσεις. Οι κανονισμοί αυτοί δεν μπορεί συνεπώς να θεωρηθεί ότι συνιστούν μονομερή επιβολή υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας κατά την έννοια του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69.
- (81) Όσον αφορά τους πίνακες που ορίζουν τα περιφερειακά τιμολόγια και περιλαμβάνουν τα μέγιστα κόμιστρα για όλους τους επιβάτες, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, στην απόφαση της 3ης Μαρτίου 2016 στην υπόθεση T-15/14 *Simet*, το Δικαστήριο επεσήμανε ότι οι διατάξεις γενικού χαρακτήρα σχετικά με τα κόμιστρα δεν επιβάλλουν ΥΔΥ κατά την έννοια του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Πράγματι, σύμφωνα με το Δικαστήριο, η έννοια της υποχρεωτικής τιμολόγησης κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης περιορίζεται στα μέγιστα κόμιστρα που επιβάλλονται για μια συγκεκριμένη κατηγορία επιβατών ή προϊόντων και δεν περιλαμβάνει τα γενικά μέτρα τιμολογιακής πολιτικής ⁽¹⁶⁾.
- (82) Η Επιτροπή επισημαίνει τέλος ότι, σε κάθε περίπτωση, το γεγονός πως η Arfea ζήτησε την ανανέωση των παραχωρήσεων καταβάλλοντας μάλιστα και το σχετικό τέλος, δεν μπορεί να συνάδει με την επιβολή υποχρέωσης δημόσιας υπηρεσίας κατά την έννοια του άρθρου 2 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Πράγματι, κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης, ως υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας νοούνται «οι υποχρεώσεις, τις οποίες οι επιχειρήσεις μεταφορών, αν ελάμβανον αποκλειστικά υπόψη τα δικά τους συμφέροντα, δεν θα ανέλαμβαναν ή δεν θα ανέλαμβαναν στην ίδια έκταση ή με τους αυτούς όρους». Όπως επεσήμανε το Δικαστήριο στην απόφαση της 3ης Μαρτίου 2016 στην υπόθεση T-15/14 *Simet*, δεν είναι αληθοφανές μια επιχείρηση να ζητά την ανανέωση μιας παραχώρησης, λαμβανομένων υπόψη των υποχρεώσεων που συνεπάγεται αυτή, εάν η άσκησή της αντιβαίνει στα εμπορικά της συμφέροντα.

ii) Συμμόρφωση της αντιστάθμισης με τις κοινές μεθόδους αντιστάθμισης

- (83) Ακόμη και αν αποδειχθεί η ύπαρξη ΥΔΥ που επιβλήθηκαν στην Arfea μονομερώς, κάτι που δεν ισχύει, η αντιστάθμιση για τις εν λόγω υπηρεσίες θα έπρεπε να συνάδει με τις κοινές μεθόδους αντιστάθμισης που προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 (κεφάλαιο IV), προκειμένου να εξαιρείται από την υποχρέωση της εκ των προτέρων ενημέρωσης του άρθρου 17 παράγραφος 2 του ανωτέρω κανονισμού Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν πληρούται ο όρος αυτός.
- (84) Εν προκειμένω, η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι από τα άρθρα 10 και 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 συνάγεται ότι μια αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει τις οικονομικές επιβαρύνσεις που επωμίζεται μια επιχείρηση ως

⁽¹⁵⁾ Υπόθεση T-15/14, *Simet SpA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκέψη 163.

⁽¹⁶⁾ Υπόθεση T-15/14, *Simet SpA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκέψη 159.

συνέπεια της επιβολής υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας. Επίσης, το άρθρο 1 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, όπως εφαρμόζεται από την 1η Ιουλίου 1992, προβλέπει ότι: «Όταν μια επιχείρηση μεταφορών εκμεταλλεύεται ταυτόχρονα και υπηρεσίες που υπόκεινται σε υπηρεσίες δημόσιας υπηρεσίας και άλλες δραστηριότητες, οι προαναφερόμενες δημόσιες υπηρεσίες πρέπει να υπάγονται σε διαφορετικές μονάδες ώστε να πληρούνται τουλάχιστον οι ακόλουθοι όροι:

α) οι λογαριασμοί που αντιστοιχούν στην καθεμία από αυτές τις δραστηριότητες εκμετάλλευσης να είναι ξεχωριστοί και τα αντίστοιχα στοιχεία του ενεργητικού να κατανέμονται σύμφωνα με τους ισχύοντες λογιστικούς κανόνες:

[...].»

- (85) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 προβλέπει ότι οι διοικητικές αρχές καθορίζουν το ποσό της αντιστάθμισης εκ των προτέρων.
- (86) Στην υπό εξέταση περίπτωση, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χορηγηθείσα αντιστάθμιση στην Arfea δεν πληροί αυτές τις προϋποθέσεις.
- (87) Πρώτον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, όπως αναφέρεται στο σημείο (59), δεν αποδείχθηκε ότι η Arfea είχε εφαρμόσει κατάλληλο σύστημα διαχωρισμού των λογαριασμών μεταξύ των δραστηριοτήτων που εικάζεται ότι υπόκειντο σε ΥΔΥ και των λοιπών δραστηριοτήτων της, όπως ορίζει το άρθρο 1 παράγραφος 5 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69. Αντιθέτως, από τα αντίγραφα κίνησης λογαριασμών της Arfea για το 1997 και το 1998, τα οποία χρησιμοποίησε ο πραγματογνώμονας που όρισε το δικαστήριο για να προσδιορίσει το ποσό των αντισταθμίσεων, προκύπτει ότι τα έξοδα δεν είχαν διαχωριστεί κατά δραστηριότητα.
- (88) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, κατά παράβαση του άρθρου 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, η αντιστάθμιση που χορηγήθηκε στην Arfea δεν είχε καθοριστεί εκ των προτέρων, αλλά ορίστηκε βάσει μιας εκ των υστέρων εκτίμησης, όπως διέταξε το TAR.
- (89) Υπό το πρίσμα των ανωτέρω παρατηρήσεων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι πρόσθετες αντισταθμίσεις που επιδίκασε στην Arfea το TAR Piemonte, δεν εξαιρούνται από την υποχρέωση της εκ των προτέρων κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69

6.3. Συμβατότητα της ενίσχυσης

- (90) Επειδή δεν αποδείχθηκε ότι το υπό εξέταση μέτρο εξαιρείται από την υποχρέωση της εκ των προτέρων κοινοποίησης κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, θα πρέπει να εξεταστεί η συμβατότητα αυτών των πληρωμών με την εσωτερική αγορά, καθώς κρίνεται ότι συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, όπως αναφέρεται στην ενότητα 6.1.
- (91) Εν προκειμένω, το άρθρο 93 της Συνθήκης περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με τη συμβατότητα των κρατικών ενισχύσεων στο πεδίο του συντονισμού των μεταφορών και των ΥΔΥ στον τομέα των μεταφορών και συνιστά *lex specialis* σε σχέση με το άρθρο 107 παράγραφος 3 και το άρθρο 106 παράγραφος 2, δεδομένου ότι περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες σχετικά με τη συμβατότητα των κρατικών ενισχύσεων. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η εν λόγω διάταξη «δέχεται ότι οι ενισχύσεις στις μεταφορές συμβιβάζονται [με την εσωτερική αγορά] μόνο σε περιπτώσεις σαφώς καθορισμένες και μη συνεπαγόμενες βλάβη των γενικών συμφερόντων της [Ένωσης]» ⁽¹⁷⁾.
- (92) Στις 3 Δεκεμβρίου 2009 τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 με τον οποίον καταργείται ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70 του Συμβουλίου ⁽¹⁸⁾. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 εφαρμόζεται στην αντιστάθμιση για ΥΔΥ που αφορούν δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές.
- (93) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εξέταση της συμβατότητας του μη κοινοποιηθέντος μέτρου πρέπει να διενεργηθεί κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, καθώς συνιστά την ισχύουσα νομοθεσία κατά τη λήψη της παρούσας απόφασης. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι η πρόσθετη αποζημίωση που επιδικάστηκε στην Arfea από το TAR καταβλήθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2014 ⁽¹⁹⁾.
- (94) Το άρθρο 9 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 ορίζει ότι: «Η αποζημίωση δημόσιας υπηρεσίας η οποία καταβάλλεται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό για την εκτέλεση δημοσίων υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών ή για τη συμμόρφωση με τιμολογιακές υποχρεώσεις, που καθορίζονται με γενικές διατάξεις, είναι συμβατή με την [εσωτερική] αγορά. Η αποζημίωση αυτή απαλλάσσεται από την υποχρέωση της εκ των προτέρων κοινοποίησης του άρθρου [108 παράγραφος 3] της Συνθήκης».

⁽¹⁷⁾ Υπόθεση 156/77, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, EU:C:1978:180, σκέψη 10.

⁽¹⁸⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70 του Συμβουλίου, της 4ης Ιουνίου 1970, περί ενισχύσεων που χορηγούνται στον τομέα των σιδηροδρομικών, οδικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών (EE L 130 της 15.6.1970, σ. 1).

⁽¹⁹⁾ Υπόθεση C-303/13 P, *Επιτροπή κατά Andersen*, σκέψη 55.

- (95) Για τους λόγους που εκτίθενται κατωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι η μη κοινοποιηθείσα αντιστάθμιση δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να κηρυχθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 9 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού.
- (96) Καταρχάς, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι συμφωνίες παραχώρησης δεν πληρούν τις διατάξεις του άρθρου 4 του προαναφερθέντος κανονισμού, το οποίο ορίζει το υποχρεωτικό περιεχόμενο των συμβάσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και των γενικών κανόνων:
- Το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) προβλέπει ότι οι παράμετροι βάσει των οποίων πρέπει να υπολογίζεται η ενδεχόμενη αντιστάθμιση καθορίζονται εκ των προτέρων με αντικειμενικότητα και διαφάνεια ώστε να αποφεύγεται η υπεραντιστάθμιση. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 54 έως 57 σχετικά με το δεύτερο κριτήριο της απόφασης *Altmark*, οι πρόσθετες αντιστάθμισεις που χορηγήθηκαν στην Arfea δεν υπολογίστηκαν βάσει παραμέτρων που είχαν καθοριστεί εκ των προτέρων με αντικειμενικότητα και διαφάνεια.
 - Το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο γ) και το άρθρο 4 παράγραφος 2 προβλέπει ότι στις συμβάσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας καθορίζονται οι λεπτομέρειες κατανομής των δαπανών και των εσόδων που συνδέονται με την παροχή των υπηρεσιών. Ωστόσο, οι συμφωνίες παραχώρησης δεν περιλάμβαναν λεπτομέρειες σχετικά με την κατανομή των δαπανών και των εσόδων και, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 59, η Arfea δεν είχε εφαρμόσει κατάλληλο σύστημα διαχωρισμού των λογαριασμών μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων της.
- (97) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι το υπό εξέταση μέτρο δεν πληροί τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 σχετικά με τον υπολογισμό του ποσού της αντιστάθμισης.
- (98) Το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 ορίζει ότι, σε περίπτωση συμβάσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας με απευθείας ανάθεση, η αντιστάθμιση πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 και του παραρτήματος, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι η αντιστάθμιση δεν θα υπερβαίνει το αναγκαίο ποσό για την εκπλήρωση της δημόσιας υπηρεσίας.
- (99) Το παράρτημα του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 προβλέπει, στο σημείο 2, ότι η αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό το οποίο αντιστοιχεί στο οικονομικό αποτέλεσμα που ισοδυναμεί με το άθροισμα των ακόλουθων παραγόντων: κόστος που προκύπτει σε σχέση με την ΥΔΥ, μείον τα έσοδα από τα εισιτήρια, μείον οποιαδήποτε θετικά οικονομικά αποτελέσματα που παράγονται εντός του δικτύου της δραστηριότητας στο πλαίσιο ΥΔΥ, συν ένα εύλογο κέρδος. Το σημείο 4 του παραρτήματος ορίζει ότι οι δαπάνες και τα έσοδα πρέπει να υπολογίζονται σύμφωνα με τους ισχύοντες λογιστικούς και φορολογικούς κανόνες. Το σημείο 5 του παραρτήματος ορίζει ότι: «όταν φορέας δημόσιας υπηρεσίας δεν παρέχει μόνο υπηρεσίες αντί αποζημίωσης υποκείμενες σε υποχρεώσεις δημοσίων μεταφορικών υπηρεσιών, αλλά ταυτόχρονα ασκεί και άλλες δραστηριότητες, οι λογαριασμοί των εν λόγω δημοσίων υπηρεσιών πρέπει να είναι χωριστοί ούτως ώστε να πληρούν τουλάχιστον τις κάτωθι προϋποθέσεις:
- οι λογαριασμοί εκμετάλλευσης που αντιστοιχούν σε καθένα από αυτές τις δραστηριότητες πρέπει να είναι χωριστοί και το τμήμα των αντίστοιχων στοιχείων του ενεργητικού και το πάγιο κόστος να καταχωρίζεται σύμφωνα με τους ισχύοντες λογιστικούς και φορολογικούς κανόνες,
 - όλο το μεταβλητό κόστος, η ανάλογη εισφορά για το πάγιο κόστος και ένα εύλογο κέρδος που συνδέονται με τυχόν άλλη δραστηριότητα του φορέα δημοσίων υπηρεσιών δεν μπορούν, ουδόλως, να επιβαρύνουν την εν λόγω δημόσια υπηρεσία,
 - το κόστος παροχής της δημόσιας υπηρεσίας πρέπει να ισοσκελίζεται από τα έσοδα εκμετάλλευσης και τις πληρωμές των δημοσίων αρχών, χωρίς καμία δυνατότητα μεταφοράς εσόδων σε άλλο τομέα δραστηριότητας του φορέα δημόσιας υπηρεσίας».
- (100) Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε ήδη στην αιτιολογική σκέψη 59, η Arfea δεν εφάρμοσε κατάλληλο σύστημα διαχωρισμού των λογαριασμών μεταξύ των δραστηριοτήτων που εικάζεται ότι υπόκεινται σε ΥΔΥ και των λοιπών δραστηριοτήτων της, όπως προβλέπει το σημείο 5 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007. Είναι επομένως αδύνατον να καταδειχθεί ότι η οποιαδήποτε αντιστάθμιση, και εάν αυτή χορηγήθηκε τελικά, δεν υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα, το οποίο ισοδυναμεί με το άθροισμα των αποτελεσμάτων, θετικών ή αρνητικών, που επιφέρει η τήρηση των ΥΔΥ επί του κόστους και των εσόδων του φορέα παροχής δημοσίων υπηρεσιών (σημείο 2 του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007). Επίσης, ελλείψει προκαθορισμένων παραμέτρων, οποιοσδήποτε υπολογισμός της αντιστάθμισης πρέπει αναγκαστικά να πραγματοποιείται εκ των υστέρων βάσει αυθαίρετων υποθέσεων, όπως έγινε από τους συμβούλους της Arfea και από τον πραγματογνώμονα που όρισε το TAR Piemonte. Τέλος, όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 60 έως 63, τα επίπεδα κέρδους που χρησιμοποίησε ο πραγματογνώμονας για να υπολογίσει το ποσό των αντιστάθμισεων υπερβαίνουν το ποσοστό που μπορεί να θεωρηθεί ως εύλογο κέρδος.

- (101) Τρίτον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η ίδια η Arfea αναγνώρισε ότι στην υπό εξέταση περίπτωση δεν πληρούνται οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, ισχυριζόμενη ότι θα ήταν νομικά και λογικά αδύνατον να αποδειχθεί αυτή η συμμόρφωση, καθώς η υπό εξέταση κατάσταση είναι κατά πολλά έτη προγενέστερη της έναρξης ισχύος του εν λόγω κανονισμού.
- (102) Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η πρόσθετη αντιστάθμιση που επιδίκασε το TAR δεν καταβλήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 και, για τον λόγο αυτό, δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά.

6.4. Η αντιστάθμιση που επιδίκασε το TAR δεν συνιστά αποζημίωση

- (103) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους για να διαπιστωθεί αν οι αποφάσεις του TAR αφορούσαν την επιδίκαση αποζημίωσης για εικαζόμενη παραβίαση της νομοθεσίας και όχι τη χορήγηση αντιστάθμισης για δημόσια υπηρεσία σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανονισμούς του Συμβουλίου. Μόνο οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν σχετικές παρατηρήσεις, υποστηρίζοντας ότι το υπό εξέταση μέτρο συνιστά αντιστάθμιση για την εκπλήρωση ΥΔΥ και όχι αποζημίωση.
- (104) Εν προκειμένω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η αποζημίωση λόγω παράνομης ή υπαίτιας συμπεριφοράς των εθνικών αρχών⁽²⁰⁾ δεν συνιστά πλεονέκτημα και, ως εκ τούτου, δεν θεωρείται κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης⁽²¹⁾. Ο σκοπός της αποζημίωσης είναι διαφορετικός από τον σκοπό των κρατικών ενισχύσεων, δεδομένου ότι η αποζημίωση αποσκοπεί να επαναφέρει το θιγόμενο μέρος στην κατάσταση στην οποία βρισκόταν πριν από την ενέργεια που προκάλεσε τη ζημία, ως εάν η ζημία δεν είχε επέλθει (επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση).
- (105) Ωστόσο, για να μην εμπίπτει η αποζημίωση στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, πρέπει να βασίζεται σε γενικό κανόνα για την αποζημίωση⁽²²⁾. Επίσης, στην απόφαση *Lucchini*, το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να εφαρμόσει το εθνικό δίκαιο εάν η εφαρμογή αυτή έχει ως αποτέλεσμα να εμποδίζει «την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου, καθόσον θα καθιστούσε αδύνατη την ανάκτηση κρατικής ενισχύσεως χορηγηθείσας κατά παράβαση του κοινοτικού δικαίου»⁽²³⁾. Η απόφαση αυτή βασίζεται στην αρχή ότι ο κανόνας του εθνικού δικαίου δεν πρέπει να εφαρμόζεται εάν η εφαρμογή αυτή εμποδίζει την ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης⁽²⁴⁾. Εν προκειμένω, στην απόφαση της 3ης Μαρτίου 2016 στην υπόθεση T-15/14 *Simet*, το Δικαστήριο έκρινε ότι μια αποζημίωση για βλάβη που επήλθε από την επιβολή υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας δεν μπορεί να μην χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση μόνο εκ του γεγονότος ότι συνιστά αποζημίωση, καθώς αυτό θα επέτρεπε την παράκαμψη της εφαρμογής των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης⁽²⁵⁾.
- (106) Όσον αφορά τις πρόσθετες αντιστάθμισεις στην Arfea που επιδίκασε το TAR, η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς ότι οι αποφάσεις του TAR αναφέρονται στο δικαίωμα της Arfea να εισπράττει ποσά ως αντιστάθμιση κατά την έννοια των άρθρων 6, 10 και 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69, το ύψος των οποίων πρέπει να καθορίζεται από τις διοικητικές αρχές βάσει αξιόπιστων στοιχείων. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι το δικαίωμα της Arfea να εισπράττει πρόσθετη αντιστάθμιση δεν απορρέει, σύμφωνα με το TAR, από έναν γενικό κανόνα για αποζημίωση λόγω παράνομων πράξεων ή υπαίτιας συμπεριφοράς των εθνικών αρχών, αλλά από δικαιώματα που υποτίθεται ότι προβλέπονται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69.
- (107) Δεύτερον, η Επιτροπή επισημαίνει ότι στις 6 Ιουνίου 2014 η Arfea υπέβαλε αίτημα ενώπιον των ιταλικών δικαστηρίων ζητώντας αποζημίωση από την περιφέρεια του Πεδεμοντίου, πέραν των αντιστάθμισεων που είχε επιδικάσει ήδη στην εταιρεία το TAR. Στην αίτηση, η Arfea ισχυρίζεται ότι υπέστη ζημία από την καθυστερημένη αναγνώριση των αντιστάθμισεων που της όφειλε η περιφέρεια για το 1997 και το 1998. Αυτό σημαίνει ότι η ίδια η Arfea δεν θεωρεί ότι οι αντιστάθμισεις που επιδίκασε το TAR συνιστούν αποζημίωση.

⁽²⁰⁾ Για παράδειγμα, αδικοπραξία ή αδικαιολόγητος πλουτισμός.

⁽²¹⁾ Συνεδικάσθεισεις υποθέσεις 106 έως 120/87, *Αστερίς ΑΕ και λοιποί κατά Ελληνικής Δημοκρατίας και Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας*, ΕΥ:C:1988:457.

⁽²²⁾ Βλέπε απόφαση της Επιτροπής, της 16ης Ιουνίου 2004, σχετικά με την ενίσχυση των Κάτω Χωρών υπέρ της Akzo-Nobel με σκοπό την ελαχιστοποίηση των μεταφορών χλωρίου (υπόθεση N 304/2003), συνοπτική ανακοίνωση στην ΕΕ C 81 της 2.4.2005, σ. 4· βλέπε επίσης απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την ενίσχυση των Κάτω Χωρών για τη μετεγκατάσταση της εταιρείας αποσυρμολόγησης αυτοκινητών Steenbergen (υπόθεση N 575/2005), συνοπτική ανακοίνωση στην ΕΕ C 80 της 13.4.2007, σ. 1.

⁽²³⁾ Υπόθεση C-119/05, *Ministero dell'Industria, del Commercio e dell'Artigianato κατά Lucchini SpA*, ΕΥ:C:2007:434, σκέψη 59.

⁽²⁴⁾ Ό.π., σκέψη 61.

⁽²⁵⁾ Υπόθεση T-15/14, *Simet SpA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκέψεις 102 και 103.

- (108) Τρίτον, η Επιτροπή θεωρεί ότι, σε κάθε περίπτωση, η χορήγηση αποζημίωσης στην Arfea για την αντιστάθμιση των οικονομικών επιβαρύνσεων από την εικαζόμενη μονομερή επιβολή ΥΔΥ εκ μέρους των ιταλικών αρχών, θα παραβίαζε τα άρθρα 107 και 108 της Συνθήκης.
- (109) Και αυτό διότι θα παρήγαγε για την Arfea ακριβώς το ίδιο αποτέλεσμα με μια αντιστάθμιση για υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας κατά την υπό εξέταση περίοδο, παρά το γεγονός ότι οι συμφωνίες παραχώρησης που διέπουν τις εν λόγω υπηρεσίες δεν απαλλάσσονταν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, ούτε πληρούσαν τις βασικές προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 ή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1370/2007, όπως αποδεικνύεται παραπάνω.
- (110) Η διαθεσιμότητα μιας τέτοιας παραχώρησης θα επέτρεπε συνεπώς την ουσιαστική παράκαμψη των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και των προϋποθέσεων που ορίζει ο νομοθέτης της Ένωσης, βάσει των οποίων οι αρμόδιες αρχές, όταν επιβάλλουν ή παραχωρούν υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας, αποζημιώνουν τους σχετικούς φορείς για τις δαπάνες που αναλαμβάνουν ως αντιστάθμισμα της εκπλήρωσης ΥΔΥ. Πράγματι, μια αποζημίωση ίση με το άθροισμα του ποσού των ενισχύσεων που προβλεπόταν να χορηγηθούν θα συνιστούσε έμμεση κρατική ενίσχυση, παράνομη και μη συμβατή με την εσωτερική αγορά ⁽²⁶⁾. Όπως προαναφέρθηκε, το Δικαστήριο διασαφηνίζει ότι, σε παρόμοιες περιπτώσεις, οι κανόνες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις δεν μπορούν να παρακαμφθούν αποκλειστικά και μόνο επειδή το υπό εξέταση μέτρο συνιστά αποζημίωση ⁽²⁷⁾.
- (111) Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η απόφαση του TAR δεν συνιστά χορήγηση αντιστάθμισης για τις ζημιές που υπέστη η Arfea λόγω παράνομων πράξεων ή υπαίτιας συμπεριφοράς των εθνικών αρχών, αλλά συνιστά χορήγηση παράνομης και μη συμβατής κρατικής ενίσχυσης που απαγορεύεται από το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης.
- (112) Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το μη κοινοποιηθέν μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης, η οποία δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά

7. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (113) Σύμφωνα με τη Συνθήκη και την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Επιτροπή είναι αρμόδια να αποφασίσει αν το οικείο κράτος οφείλει να καταργήσει ή να τροποποιήσει την ενίσχυση σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι αυτή δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά ⁽²⁸⁾. Επίσης, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, σε περίπτωση ενισχύσεων τις οποίες η Επιτροπή έκρινε μη συμβατές με την εσωτερική αγορά, η υποχρέωση του κράτους μέλους να καταργήσει την ενίσχυση αποσκοπεί στην επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση ⁽²⁹⁾.
- (114) Το Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά ότι ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν ο δικαιούχος έχει επιστρέψει τα ποσά που χορηγήθηκαν βάσει της παράνομης ενίσχυσης, χάνοντας ως εκ τούτου το πλεονέκτημα από το οποίο είχε επωφεληθεί σε σχέση με τους ανταγωνιστές του στην αγορά, και τα πράγματα επανέρχονται στην κατάσταση που ίσχυε πριν από τη χορήγηση της ενίσχυσης ⁽³⁰⁾.
- (115) Σύμφωνα με τη νομολογία, το άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2015/1589 του Συμβουλίου ⁽³¹⁾ ορίζει ότι: «Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο [...]».

⁽²⁶⁾ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα της 28ης Απριλίου 2005 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-346/03 και C-529/03, *Atzori και λοιποί κατά Regione autonoma della Sardegna*, EU:C:2005:256, σκέψη 198.

⁽²⁷⁾ Υπόθεση T-15/14, *Simet SpA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκέψεις 102 και 103.

Βλ. επίσης νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις ρήτρες αποζημίωσης για την ανάκτηση κρατικών ενισχύσεων: Υπόθεση T-384/08, *Ελληνική Ναυπηγοκατασκευαστική ΑΕ Χαρτοφυλακίου κατά Επιτροπής*, EU:T:2011:650, και υπόθεση T-565/08, *Corsica Ferries κατά Επιτροπής*, EU:T:2012:415, σκέψεις 23, 114 και 120 - 131. Βλέπε επίσης, κατ' αναλογία, υπόθεση C-111/10, *Επιτροπή κατά Συμβουλίου*, EU:C:2013:785, σκέψη 44.

⁽²⁸⁾ Βλέπε υπόθεση C-70/72, *Επιτροπή κατά Γερμανίας* (Συλλογή 1973, σ. 813, σκέψη 13).

⁽²⁹⁾ Βλέπε συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-278/92, C-279/92 και C-280/92, *Ισπανία κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1994, σ. I-4103, σκέψη 75).

⁽³⁰⁾ Βλέπε υπόθεση C-75/97, *Βέλγιο κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψεις 64 και 65).

⁽³¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

(116) Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι τα υπό εξέταση μέτρα εφαρμόστηκαν κατά παράβαση του άρθρου 108 της Συνθήκης και πρέπει να θεωρηθούν παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση, το ποσό της ενίσχυσης πρέπει να ανακτηθεί ώστε να αποκατασταθεί η κατάσταση της αγοράς που επικρατούσε πριν από τη χορήγησή τους. Η ανάκτηση καλύπτει την περίοδο από τη στιγμή κατά την οποία η Arfea άρχισε να επωφελείται του πλεονεκτήματος, δηλαδή όταν οι ενισχύσεις τέθηκαν στη διάθεσή της (ήτοι στις 7 Φεβρουαρίου 2014), έως την πραγματική ανάκτησή τους· τα προς είσπραξη ποσά περιλαμβάνουν τους δεδουλευμένους τόκους έως την πραγματική ανάκτηση,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση ύψους 1 299 594 EUR, η οποία χορηγήθηκε παράνομα στην Arfea από την Ιταλική Δημοκρατία, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Ιταλική Δημοκρατία προβαίνει στην ανάκτηση από τον δικαιούχο των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1.
2. Τα ανακτώμενα ποσά περιλαμβάνουν τους τόκους από την 7η Φεβρουαρίου 2014 μέχρι τον χρόνο της πραγματικής τους ανάκτησης.
3. Οι τόκοι υπολογίζονται με βάση τη μέθοδο του ανατοκισμού σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής ⁽³²⁾ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής ⁽³³⁾ που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004.
4. Η Ιταλική Δημοκρατία ακυρώνει τη χορήγηση οποιασδήποτε εκκρεμούσας ενίσχυσης αναφέρεται στο άρθρο 1 από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 3

1. Η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1 είναι άμεση και πραγματική.
2. Η Ιταλική Δημοκρατία διασφαλίζει την εκτέλεση της παρούσας απόφασης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της.

Άρθρο 4

1. Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλική Δημοκρατία υποβάλλει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:
 - α) το συνολικό ποσό (κεφάλαιο και τόκοι) που πρέπει να ανακτηθεί από τον δικαιούχο·
 - β) λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που έχει ήδη λάβει και προγραμματίζει ώστε να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση·
 - γ) έγγραφα που αποδεικνύουν ότι έχει δοθεί εντολή στον δικαιούχο να επιστρέψει την ενίσχυση.
2. Η Ιταλική Δημοκρατία τηρεί ενήμερη την Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο των εθνικών μέτρων που ελήφθησαν για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης μέχρι να ολοκληρωθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1. Η Ιταλική Δημοκρατία υποβάλλει αμέσως, μετά από αίτημα της Επιτροπής, πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχει ήδη λάβει και προγραμματίζει για να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση. Παρέχει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες για τα ποσά των ενισχύσεων και των τόκων που έχουν ήδη ανακτηθεί από τον δικαιούχο.

⁽³²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

⁽³³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 271/2008 της Επιτροπής, της 30ής Ιανουαρίου 2008, για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 82 της 25.3.2008, σ. 1).

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 10 Ιουνίου 2016.

Για την Επιτροπή
Margrethe VESTAGER
Μέλος της Επιτροπής
